

SLOVENSKI NAROD.

Izkušnja vsak dan popoldne izvzemli nedelje in pravnika.
Nagradni Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 80 vin.
za radne razglase 120 K, za poslane in reklame 2 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, pritičena. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačano	K 120—	celoletno	K 140—
polletno	60—	polletno	70—
3 mesečno	30—	3 mesečno	35—
1	10—		12—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 3 po nakaznici.
Na samo pisemni naročila brez poslatve denarja se ne moremo oziati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.
Telefon št. 34.

Dopolne sprejema le podpisane in sadestno frankovane.

Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 60 vinarjev.

Poštna pavšalirana.

Fantom naših dni.

Vsaka doba ima svojo panacejo: vseozdravljajočo socialno idejo. Panaceja je bila misel od boga zaukazane odvisnosti v srednjem veku; takšna je bila fiziokratska, merkantilna - liberalna ideja in taista svojstva prikazuje socialistična teorija, ki polaga dandanes glavni akcent na besedo socializacije. K sklonu se nagibajo obdobje zrodi vedno v nezadovoljenih mentalitetah neko iz instinktivnih globlin izviraajočo, nedotakljivo in nepobitno preoceno družabnega ideala in njegovih realnih izpolnitev. V tej komaj zavedni duševni desorientaciji in porajajoči se družabni desorganizaciji najdemo najplodnejša tla tiste radikalne ideje, ki so na zunaj kakor sploh vsaka radikalnost tako enostavno priproste, da jim ume najposlednejši med poslednjimi, kajti iz intuitivno - volitivnih sfer pohajajoči radikalizmi so se imeli zahvaliti za svojo čudovito naglo in uspešno propagando bolj oni vsezveljavni pregovornosti, ki govorijo k srcu velikih množic, kakor svoji racionalistično pojmljivi vsebini.

Ime socializacije je našla povojna mizerija v arzenalu socialistične propagande in je vrgla med novosti žejne narode. Toli preklinjana in toli oboževana praksa vojnih državnihih central je pripravila ugodna tla in dandanes smo svedoci, kako si hoče evropsko ljudstvo, nekoliko tudi po vzgledu ruskih sovjetov, za vsako ceno odpreti pot v namišljeni raj, imenovan socializacija. Pozabljeni so vse izkušnje iz svetovne povestnice, pozabljen je žalostni debacle lanskkih komunističnih eksperimentov. Naj si bodo posamezniki še tako ubogi na duhu, v velikih skupinah so božji glas.

Socializacija more biti ali podražavljenje ali podružabljenje proizvajalnih sredstev v manjšem ali večjem obsegu. Eno in drugo pomenja sicer radikalno preosnovo družabnega reda, vodi pa preje ali pozneje neizogibno k neznosnemu suženstvu. Vzemimo, da se posreči energični socialistični vladi spraviti v svojo oblast vse premogovnike, tvorniška podjetja, bančne in hranilnične obrate, šume itd., kaj je s tem pomagano delajočemu ljudstvu? Države bodo obstajale dalje in preneenako razdeljeno naravno bogastvo zemlje površine bo podžigalo med-

narodno konkurenco tem bolj, čim mogočnejši bodo rastle v državni roki centralizirana, potrustjena podjetja. Zaščitna carina bo tlačila meze, težkopadna državna uprava bi spravljala precejšnje odstotke vrednosti proizvajalnih vrednot in neizbežni odnosi trgovinske bilance bi ne dovoljevali, da zraste, se noče li država zateči k 10- do 12urnemu delavnemu času, povprečno blagostanje za uvaževanje vreden odstotek nad blagostanje v individualističnem družabnem redu živčnega ljudstva. Stopijo li dandanes delavske meze v opasno nesorazmerje s ceno življenja, si znajo delavske organizacije kratkim potom izsiliti in navadno s pomočjo javnih organov vsvariti znosnejše razmere. Kdo pa jamči, da bo moderni fetiš vseh nezadovoljnih (in koliko je danes zadovoljnih?), država, po podražavljenju najglavnejših proizvajalnih sredstev pravična napram pridobitnim slojem? Kajti naj vodijo državno krmilo še tako ekstremni idealisti, država je in ostane materializirani izraz razmerja med poedinimi ljudskimi sloji. Podražavljenje bi preneslo na državno upravo nezasišano prepotenco, ki bi nas zaslužila v vsakem oziru. Mi pomohkuženi vladanci se zatekamo za vsako malenkost k državi in država nam ne pusti več samostojnosti v najmanjnostnejših zadevah. Ali ni še dovolj? Mi bi radi dopodrobni reglement za celo življenje, za vsakega posameznika. Blizamo se časom, ko bo individualna misel ožigosana v kazenskem zakoniku za zločinstvo in ko se pretvori vesoljni človeški rod v veliko ermačo heksapodov, kakor mravlja mravlji podobnih, neosebnihi, mašinalno poslujočih avtomatov.

Kdor pa misli, da nudi slučaj podružabljenja lepše perspektive, bi bil, da živi nar stoletij, ravno tako razočaran. Res, ideja, da naj preidejo proizvajalna sredstva v roke delavstva, je lepa in pravična. Za sedaj se smutejo v modernih zakonodajah projekti o obratnih svetlih in pridobinskih soudeležbi delavstva v tvorniških in podobnih podjetjih z večjo manjšo upravno sokompetenco. Lepa in pravična ideja. Ampak vrašanje je, bode li razvoj na tej točki obstal. Menda ni naivneža, ki bi to resno trdil. Razvoj bo došel do svoje dnamično pogolene po-

slednje točke še le pri popolnem podružabljenju. Delavske organizacije bodo dobile torej proizvajalna sredstva v svojo popolno last in upravo s precejšnjo ingerenco države. Je-li s tem kaj sremenjeno? Mednarodni trgovinski in industrijalni odnosi s tem ne bodo bistveno spremenjeni, kapitalista so nadomestile neosebne organizacije, upravne svete obrtni sosveti, mednarodna konkurenca igra svoje zapletke naprej. Pač pa se bodo morale posamezne stroke organizirati v državne enote, sicer je njih uspeh udarjen že prvega dne. In tako se bo porodila nova tvorniška in trgovska birokracija, mnogo številnejša nego sedanja. Po-birokratizirali bi se dve tretjini vesoljne družbe, ogromen administrativni aparat bi požrl zlate sadove podružabljenja, katere obetajo sedaj njegovi oznanjevalci, poedinec bi bil i v tem slučaju slepo kolesce v mašinalno in vsled tega neokretno, okorno tekoči produkciji. Pa to bi ne trajalo dolgo. Brez strankarstva človek ne more živeti. V najželeznejši organizaciji se pojavijo prej ali slej nasprotja, silni poedinci bodo izrabili priložnost in odločnemu, iznajdljivemu individualističnemu egoizmu ne bo težko, ko bo od malo-koristne zmage opešanim duhomom

vsilil primernejšo možnost lepšega življenja, predreti in podreti vso na teoretičnih baz

franski zbor. Pučka stranka sprema se na žilav rad... Ne daju joj spavati »lovorci« hrvatske tezačke stranke, a i izbiri su pred vratima.

I tezačka i pučka stranka jesu glavnom stranka laičkih svećenika, jer franjevci ili su pasivni ili pristaju uz tezačku stranku. Osim stranačkih borbi imaćemo za prvih izbora medju katolicima u Bosni također svećeničkih borbi, borbi Franjevaca protiv laičkih popova i obratno. Znamenita borba izmedju Zajednice i Druge ponovnice se u novom obliku.

I tezačka i pučka stranka jesu »katoličke« stranke po svom kulturnom programu. Razlika u njihovom katolicizmu postoji u toliko, što je tezačka stranka tek zato katolička, jer nema i ne može imati pristasa izvan redova Hrvata, koji su katolici. Pojam »katolike« poprimio je u Bosni donekle značenje »hrvatske« kao što pravoslavni je eo ipso Srbini.

Katolicizam pučke stranke jest medjutim katolicizam Rima, Belgije, katolicizam pok. Kreka i konačno katolicizam... Korošca i njegovog Jugoslavenskog kluba. Ali opet katolike iz redova bosanskih pučke stranke ne može se sasvim izjednačiti na pr. s katolicima iz zagrebačke grupe oko »Narodne Politike«. Dok imade medju onima u Zagrebu omladinaca, koji su doista pokazali i za vrijeme rata (»Novine«) svoj jugoslavenski patriotizam, dotle su ovi u Sarajevu ostali punokrvni nasljednici Staderlove srbofobije. Zagreb je vrlo slabo utjecao na Sarajevo. Zato se i najbucnije fraze naših »pučkih ustaša« u Sarajevu o »narodnom jedinstvu« primaju sa izvjesnom skepsom. Sta više: mnogo se njihovih vlastitih pristasa povlači u pozadinu baš radi te neiskrenosti stranke i njezinih vodja ili prave kompromis s onim grupama, koje su njihovom jugoslavenskom uziranju najbliže. Pučka se stranka polako, ali stalno razvija. Ček ni u samoj Hercegovini nema za tu stranku onakvog udjeljenja kakvo se je pokazalo pred nekoliko mjeseci, naročito u bojnem frontu protiv tezačke stranke.

Zidovska narodna stranka.

Dosada imade Bosna i Hercegovina konfesionalnu pučku stranku, konfesionalnu tezačku stranku, konfesionalnu muslimansku organizaciju, semi - konfesionalnu srpsku radikalnu stranku. Pa nije čudo što i Židovi hoće da osnuju svoju konfesionalnu židovsku stranku.

Ispoljuje se prvi put javno na gradskih izborima, na koje se sarajevski židovi spremaju punom parom. Interesantno je, da nijesu Židovi za vrijeme Austrije osjećali potrebu, da osnuju svoju židovsku - nacionalnu i konfesionalnu stranku. Onda su Židovi bili austrijski kulturtregerji, govorili su izključivo njemački, a danas čine propagandu za - hebrejski jezik. Čini se, da će ta židovska narodna stranka biti u glavnom central - biro za zaštitu stranaca, koje su prinudjene vlasti da tjeraju preko granica naše države.

Obnova.

Hrvatski demokratski klub »Obnova« sve se više izpoljuje u samostalnu političku regionalnu stranku. Obnova će istupiti samostalno u Sarajevu.

U martu će održati pouzdanički sastanak svojih pristasa sa područja širave Bosne i Hercegovine. Tom će prilikom vijećati o detaljnoj organizaciji građanstva i seljaštva. Predsjednik je Obnove povjerenik za socijalnu skrb g. Franjo Markić.

Politične vesti.

Dr. Izidor Cankar predsjednik pokrajinske vlade za Slovenijo? Zagreb, 22. februarja. »Zagrebačke Novine« poročaju iz Beograda, da prihaja kot najresniji kompetentni na mesto predsjednika pokrajinske vlade za Slovenijo docent dr. Izidor Cankar, bivši glavni urednik »Slovenca«.

LDU. Ljubljana, 22. februarja. Od g. dr. Izidora Cankarja smo naprošeni da objavimo: Vest »Jugoslavijske« od 22. t. m., da je moj prihod u Ljubljano v kakšni zvezi s političnim življenjem je zgolj izmišljotina. Odpotoval sem z Dunaja domov iz popolnoma zasebnih razlogov. Dr. Izidor Cankar i. r.

Dr. Luginja hrvatski ban. Zagreb, 22. februarja. »Jutarnji list« poroča iz Beograda: Na današnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo o notranjopolitičnem položaju in o imenovanju pokrajinskih vlad. Kakor se čuje, bo imenovan za hrvatskega bana dr. Luginja. Že jutri bo baje podpisan ukaz o njegovem imenovanju, nakar se bo dr. Luginja odpeljal na svoje mesto u Zagreb. Pred odhodom bo imel Luginja še daljše posvetovanje s člani Narodnega kluba glede spopolnitve nekaterih izpraznjenih mest u hrvatski vladi.

Spremembe pri bosanski vladi. Sarajevo, 22. februarja. V tukajšnjih političnih krogih se govori, da bo imenovan za predsednika bosanske vlade bivši dvorni svetnik dunajske vlade in ekspert pri finančni komisiji mirovne delegacije v Parizu dr. Božidar Cerović.

Roškar odstopi? Beograd, 22. februarja. V tukajšnjih političnih krogih se govori, da namerava minister za poljedelstvo Roškar izstopiti iz ministrstva, ker mu očita nasprotno časopisje umor neke žene.

Ostavka tajnika ministra zunanjih del Milana Milojevića. Beograd, 22. februarja. Tajnik ministarstva zunanjih del in naš poslanik v Haagu Milan Milojević je podal ostavko kot tajnik ministarstva zunanjih del.

Izjava dr. Halil beg Hrasnica. Beograd, 22. februarja. Večraj je poslal dr. Halil beg Hrasnica beogradskim časopisom naslednjo izjavo, ki je bila danes objavljena: Izjavljam, da nisem nikdar izrekel ali podpisal niti ene smrtno obsodbe in so vse trditve demokratskega časopisa lažljive. Ako se nahaja moje ime na listi vojnih krivcev, ki naj se izroče, potem temelji to zgolj na obrekovanjih.

Imenovanje dr. Spalajkovića za namestnika ministra zunanjih del. Beograd, 22. februarja. Prestolonaslednik je danes podpisal dekret, s katerim se imenuje minister brez portfelja dr. Spalajković za namestnika ministra zunanjih zadev.

Protidržavna agitacija. LDU. Zagreb, 22. februarja. Znamo agitatorji, ki iz Avstrije rujejo proti Jugoslaviji, so poslali večje število pism protidržavne vsebine u Zagreb. Večji del teh pism so naslovljeni sami izročili državnim oblastim.

Trešić - Pavličić o sunanjam. Beograd, Split, 22. februarja. »Živote« prinaša razgovor z našim poslanikom v Madridu dr. Trešić - Pavličićem, ki se je mudil pred svojim odpotovanjem u Pariz tu. Izjavil je, da odpotuje u Pariz, da poda nekatere informacije in se nazvame na to, da bo pripadaj neki vsi

našemu kraljevstvu. Glede sunanja političnega položaja je izjavil dr. Trešić - Pavličić, da se nam ni bati ničesar, dokler stoji Amerika za jugoslovenski mi zahtevami in da pride u najslabšem slučaju u pošev Wilsonova linija.

Kongres poljske mladine. Varšava, 21. februarja. (Brezlično.) Poljska vseučiliška mladina, zbrana na kongresu u Varšavi, je sprejela resolucijo, kjer poudarja svoje narodno stališče. Francoski vseučiliški mladini je kongres poslal brzojavko, kjer je pozdravlja in ji čestita, da se je Alzacija-Lorena povrnila u naročje Francije. —

10. Deseti falsifikat: Barva je temno-rumena in svetlomodra, črke so širje, beli rob okoli napisu širok, levi orel nima jekla, krona ni naslonjena na orlovi glavi, je ploščata in podolgovata, namesto štiri ima vsaka noga tri kremplje in rozete ni. Modra

barva pri vseh falsifikatih višje nehalno na zelenkasto.

Predsedstvo delegacije ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani,

dne 19. februarja 1920.

Narodno gospodarstvo.

— **Poroče vprašanja.** Med razne ostane bive avstrijske uprave, ki so nam v prav slabem spominu, je šteti tudi takozvano »plačarino« (Besoldungssteuer). Ta davček je bila tudi ena avstrijskih posebnosti in ga je moral plačati vsak prejemnik, katerega službeni prejemki presegajo letnih 6400 K. V predvojnem času je bila taka plača seveda precej redkega slučaja in vsled tega tudi ni bilo proti temu davku posebnih ugovorov. — Danes so pa razmere povsem drugačne. Prejemke letnih 6400 K ima pač skoro vsaka moška, oziroma ženska uradna moč, da celo praktični in radi tega je sedaj izpostavljen nevarnosti, da mu bo predpisana poleg navadne osebne dohodnine še »plačarina« ki pa znaša že pri začetnih davčnih postavkah 10–40 odstotkov skupnih dohodkov, ker se mora plačati pri tem davku tudi vse deželne, občinske in druge doklade. — Tako je verjetno, da bo plačal uradnik, ki ima letnih dohodkov 20.000 K, že pri sedanjih višini davka 4000 do 5000 kron na leto! Ta davek obstoji le v Sloveniji, dočim ga nimajo niti na Hrvaškem, niti v stari Srbiji in že vsled tega je pač nujno potrebno, da se ga čim prej odpravi. V tem oziru je storila primerno korake že čehoslovaška država in sicer na ta način, da ga je z zakonom od 16. decembra 1919 v celoti odpravila in ne samo to, uvidela je tudi nemotivirano, uporabiti brez spremembe določbo avstrijskega zakona glede osebne dohodnine, ki je določala kot davka prosti minimum letnih 1600 K. — V današnjih draginskih razmerah, ko se vse najmanj desetkrat

podražilo, je pač ta minimum absurdum in ga je čehoslovaška država zvišala na letnih čehoslov. 6000 kron. — Tudi v tem oziru je skrajni čas, da se naši merodajni krogi zavzamejo za današnjim razmeram odgovarjajočo regulacijo in sicer že vsled tega, ker plačujemo sicer v Sloveniji neupravičeno daleko več davčnih bremen nego v ostalih pokrajinah naše države.

— **Gleda prehod k novi valuti na Ogrskem** se je izjavil guverner avstro-ogrsko banke in dejal: Prehod k novi valuti je danes kakor že stoji stvar. Še mnogo manj na mestu, nego ustanovitve nove notne banke. Pričetkom lanskega leta je bilo v tem pogledu po mišljenju guvernerja dopustno, soditi drugače. Temeljem sedanjih razmer v cenah ter v sedanjem silno negotovem in mučnem položaju produkcije prehajati k novi valuti, to je k določeni relaciji bi prineslo prav širokim krogom ljudstva največjo škodo.

— **Stare krone na Ogrskem** so še vedno v prometu. Sedaj pripravljajo finančno politično operacijo na ta način, da odkolkujejo krone na ogrskem ozemlju ter jih tako nacionalizirajo. Krozi jih po ocenjakih 10 milijard. Pri tej priliki je namerna, da pridržijo država polovico kron kot priifno posojilo, za katero bi se plačale višje obresti nego na Češkem. Govorilo se je tudi o tem, da hoče država bankovce glede vrednosti znižati na polovico. Vest je provzročila strah. Začeli so kupovati avstrijske krone, ki so zategadelj pridobile na točaja.

★

V vednost in ravnanje!

Uredništva slovenskih listov v Ljubljani so v sporazumu z izdajatelji in »Udruženjem jugoslov. novinarov« sklenila, da bodo odslej sprejemala društvene vestikar objav o obšč. zb. o. o. odborovih sejah, o raznih društvenih prireditvah, izkaze daril, t. d. samo proti plačilu določenih pristojbin.

V to svrhu je »Udruženje« uvedlo poseben kolek, s katerim mora biti opremljen vsak rokopis, ki ga pošljejo društva, korporacije ali posamezne osebe redakciji v objavo. Isto velja tudi za zavode in urade. Za vsako vest, obsegajočo do 4 vrste, znaša kolek 2 kroni, za vsaki nadaljnji dve vrstili je treba narokopis prilepliti nov kolek. Koliki se dobivajo v uredništvu in v upravi vsakega lista.

Izkupilo za kolke pripade pokoj-

ninskemu zakladu »Udruženja jugoslov. novinarov«.

Ta sklep stopi v veljavo v sredo 25. t. m.

Od tega dne naprej listi ne bodo več brezplačno sprejemali društvenih in sličnih objav, marveč smo proti plačilu določenih pristojbin v kolkih, kar naj občinstvo uvažuje.

V Ljubljani, 21. februarja 1920.

Za »Slovenski Narod«:
Rasto Pustoslemšek, glav. urednik.

Za »Slovenca«:
Fr. Smodej, glavni urednik.

Za »Jugoslavijo«:
St. Virant, glavni urednik.

Za »Napreje«:
Rudolf Golonh, glavni urednik.

Za »Večerni List«:
Fran Kremžar, glavni urednik.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 23. februarja 1920.

— **Arhiv »Jugoslovenskega odbora v Londonu«.** Arhiv jugoslovenskega odbora v Londonu, naložen v dva velika vagona, je te dni prispel iz Pariza v Ljubljano. Med arhivom se nahaja tudi knjižnica vseučiliškega profesorja dr. Bogomila Vošnjaka, ki se izloči od drugih aktov in ostane v Ljubljani. Arhiv se prepelje v Zagreb, kjer ga prevzame g. Milan Marjanovič.

— **V Ljubljano** je prispel g. vseučiliški profesor dr. Bogomil Vošnjak, član »Jugoslovenskega odbora« v Londonu. Dr. Vošnjak se v nekaj dneh vrne nazaj v Beograd.

— **Kako je v Avstriji?** V rokah imamo pismo, ki ga je pisal enemu izmed svojih znancev bivši avstro-ogrski polkovnik iz Avstrije. V tem pismu čitamo med drugim: »Živimo v lovovski državi. Pričakujemo neposredno naš razpad številka 2. Židovska bagaza nas vlada že 15 mesecev. Naša valuta je enaka ničli. Odvisni smo od dobrodelnosti inozemstva in navezani na beračenja. Nedavno tega sem šel v spremstvu svojih tovarišev v troljenju po holandska darila. Ko sem pokazal svoj upokojevalski dekret, sem dobil za vsako glavo 1 dozo kondenziranega mleka in mal zavojček (1/4 kg) pudingove moke. Sam me je bilo stvar sprejeti, ker pa že več mesecev nisem videl bele kave, sem iz bede vendar le pose

nje moral zanimati naš kmet. Pri vsem ugledu, ki ga uživa Švica Keller kot novelist med Nemci, je prav tale njegova povest tudi tehnično zelo okorna in pripovedovanje mestoma naravnost dolgočasno. Središče povesti tvorita dve ženski: belopolta propala graščakinja rafiniranka in preprosta ruja-vopolta sužnja kraljice angloske. In Correa se oženi seveda z divjakino, ko so mu jo dovolj kultivirali... Torej: nazaj k naravi? Med divjakinjami najde mož prave ženske bisere? Ali — po slovensko: iščite si žen med kmeticami? — Dobro, tudi temu prav radi pritrjujemo. — Prevod je dober, a žejik poln hib, marog, nemščinov: bombikanja je neznosno preveč, besed: obnašanje, dopadenje, nima časa (ne utegne!), ob pol desetih (desetih!), sesti k mizi (za mizo), podat se, podvreči, nek (nek!) itd. ne uporabljamo več, a pišemo svetiljko, ljubezljiv, svoj, razmisljen čop, vse (ne celo!) telo, dve pokrajini (ne - el), tuljenje, bodo (ne bo-jo!), reč poganiati (m. gnati naprej) itd. »Da si bo baš njo izbral...« ne kaže jezične tenkočutnosti itd. Skratka: jezik potrebuje ostre pile v slovničnem, pravopisnem in estetskem pogledu. Omenjamo vse to, ker opažamo celo v naših najodličnejših zbornikih zanikarnost in nevednost, ki bi jih uredniki pred leti nikakor ne bili trpeli. V čisto jezik ne napredujemo, in to ob-čujemo.

Jos. K-n.

— Fran Erjavce: »Za staro pravdo«. Str. 132. Ljubljana 1920. Cena 6 K. Mnogo se je pisalo po naših časopisih o kmet-skem vprašanju, a pogrešali smo močno dela, ki bi vsebovali celoten kompleks tega, za naš narod in za našo državo življenjskega vprašanja. Navedena Erjavčeva knjiga izpolnjuje to vrzel v naši publicistiki. Knjiga je pisana v poljudni obliki, za ljudstvo, a lo bo s pridom vzel v roke vsak, ki se zanima za aktualna politična in gospo-darska vprašanja, ki jih bo treba rešiti že v najbližji bodočnosti, zato knjigo vsem najtopleje priporočamo, zlasti, ker je cena pri današnjih razmerah izredno nizka. Dobi se po knjižarnah in v upravi »Ljudskega Glasu«, Ljubljana, Frančiškova ulica 6.

— Z ozirom na nekrológ pokojnemu V. Bežku smo dobili to-le pismo: Posamezne opazke pokoj. V. Bežka v njegovi avtobio-grafiji glede zgodovinske snovi za »Slov. Šol. Matice«, kar omenja g. Govekar v Bežkovem nekrológu (»Slov. Narod« št. 15), so me spravile v neprijeten položaj, ker sta prof. Apfi in rav. Bežek že med mrtvimi. Manom pokojnega zgodovinarja Apfha sem dolžan in resni in hudo moram sledeče izjaviti. V nekrológu se glasi: »Zlasti z umno sem pilil zgodovinsko učno (zgodovinsko za ljudskošolske učitelje) pok. Jos. Apfha, ter sem ta »pilišči« posel opravljal tako korenito, da je Apfi sam predlagal, da se imenuje delo Apfihovo-Bežkovo«. Ta trditve v tej zvezi ne odgovarja resnici, kajti na strani 548 realne knjižnice je spodaj opazka urejevalca Bežka: »Pisec vseh nasled. poglavij do konca« je dr. Matej Potočnik, dočim je vse dosed. gradivo delo prof. Apfha. (Stran 548—596). Prof. Apfi mi je večkrat tožil v prvih letih, ko je spisal avtorizirano omenjeno snov za Slov. Šol. Matico o Bežkovih korekturah, da ne more biti za Bežkove popravke odgovoren. Zato sta bila s prof. Apfom različni naziranj in je zato tudi prof. Apfi opustil nadaljnje spisovanje. Posebno pa tudi se zato, ker je prof. Apfi predlagal pred l. 1905 vsled svojevoljnega Bežkovega popravljanja zgodovinske snovi, da naj bo tudi Bežek odgovoren. To je takrat t. Bežek odklonil. Ko sem prevzel leta 1905 na prigrvarjanje prof. Apfha in na prošnjo predsednika »Slov. Šol. Matice« nadaljevanje spisovanja zgodovinske učne snovi za ljudskošolske učitelje, sem pisal sedaj pokoj. V. Bežku v Koper: »Prvo korekturo sem prejel, prosim Vas pa, da pustite zgodovinsko snov pri miru, pač pa lahko kot urejevalec popravite ono, kar Vam v jezikovnem oziru ni po volji.« Kdor pozna Apfihovo epohalno delo »Sloveni in leto 1848«, kdor je bil kritično v »Popotniku« l. 1906 str. 175—180 o Apfihovem gradivu za »Slov. Šol. Matico« in kdor ve, zakaj t. prof. Apfi ni hotel svoje začetna dela nadaljevati, ta ve očitno »pilišči« posel pokojnega V. Bežka. Težko sem napisal ta popravek, a ime in spomin zgodovinarja Apfha zahtevata to.

Prof. dr. M. Potočnik.

Sokolstvo.

— Sokol I. javlja svojemu članstvu tužno vest, da je preminul brat Franc Hiti. Pogreba se udeležijo korporativno v krogu in se svrhu tega zbiramo v društvenem lokalu v torek ob 3. uri popoldne.

Gospodarske vesti.

— Italijanski monopoli, Italijanski listi poročajo, da je razvidno iz provizoričnih rezultatov o dohodkih za industrijske in trgovske monopole tekom prvih 5 mesecev finančnega leta, da so se dohodki svitali za skoro 260 milijonov.

— Bolgarski tobak na Češkem in Anglijskem. Iz poročila bolgarskega finančnega ministrstva sledi, da je Bolgarija lani pridelala okoli 24 milijonov kilogramov tobaka. Okoli 500.000 kg je bilo izvoženega v čeho - slovaško republiko v zameno za sladkor. Sindikat trgovcev s tobakom v Londonu pa se je obrnil do bolgarske vlade za nakup 5 milijonov kg tobaka; plača s lirami 500.

— Obrtniško potrebščine. Urad za oprejanje obrti v Ljubljani ima oddati 3 inventarne aparate za avtogensko varjenje. Nadalje ima tudi ponudbo za večje množice.

no špranjski svedrov za obdelovanje železa. Kovinarji ki se intereso za ta material naj se prikaže ustrezno ali pismeno pri omenjenem uradu.

— Privileg Avstro-Ogrske banke je potekel tudi formalno s 31. decembrom 1919 za Češko-Slovaško, Jugoslavijo in Poljsko. Ogrska in Avstrija sta sklenili novo pogodbo. Banka prične v kratkem objavljati redne izkaze in sicer 3 krat. Tako bo razviden položaj glede Avstrije, Ogrske in glede likvidacijskih poslov.

— Položaj čeho - slovaške industrije. LDU Praga, 18. februarja. (ČTU) V zadnji seji osrednje zveze čeho - slovaške industrije so izjavili, da se je položaj čeho-slov. industrije zopet poslabšal, ker se ni zboljšala niti dobava sirovin, niti preskrba s premogom. Nepovoljni položaj industrije se je vrhu tega poslabšal tudi vsled splošne pravne in gospodarske nesigurnosti. Finančno politični ratifikacem ubija vsako podjetnost. Oddala premoženja ogroža industrijo v temelju, posebno zato, ker se mora premoženje oddati v kratkem roku, brez oziroma na to, ali zmore sploh produktiven kapital tako obremenitev. Položaj glede premoga se od Novega leta nikakor ni zboljšal, ter se je vsled stavke v ostravski okolici produkcija zmanjšala za 20.000 vagonov.

to v korist kakšnega posameznika in v našo občno škodo?

Iz Radomlja. Dopolnilni v zadnji »Domoljubovci« številki, ki združuje za »izgubljenosti«, ki so že v drugi uprizerili »Slovensko muho«, bodi povedano da smo za »Domoljubovce« prav temeljito izgubljeni, kar si štejemo v časti! Kar se pa tiče »Sodomov«, ne more biti večje kot je v taboriščih okrog Radomlja, kamor gotovo tudi spada »Domoljubovci« dopisnik.

Izpred sodišča.

Tatvina vojaškega avtomobila. Danes, 23. t. m., so se začele porotne razprave. Prvi slučaj je tatvina vojaškega avtomobila v vrednosti 180.000 K. Pri letalski eskadri v Šiški sta bila uslužbena civilista Ljudevit Bartoniček, rodom Dunajčan, kot šofer, in Filip Rakovec iz Želazne Kalje kot sovoznik. Dne 16. decembra 1919 je Bartoniček imel službo. Zvečer okoli 6. ure je k njima prišel neki hrvaški govorilec človek v usnjeni šoferski obleki ter ju nagovarjal, naj mu prodasta avtomobil. Popili so v neki gostilni dva litra vina, potem pa šli po avtomobil. Tam jima je neznanec odšel pet tisoč kron. Vsedel se je v avto in z vso naglico odpeljal. Bartoniček in Rakovec pa sta takoj pobegnili v smeri proti Celovcu. V Žilpolju sta bila uretirana. Obtožena tatvino priznavata. — Bartoniček govori nemško.

Na podlagi soglasnega Krivdoreka porotnikov sta bila obsojena: Ljudevit Bartoniček na 6 let težke ječe in Filip Rakovec na tri leta težke ječe. Poroti predseduje predsednik deželnega sodišča dr. O. Papež, prisodnika: dvorni svetnik J. Andolšek in sodni svetnik J. Pernuš. Državni pravnik B. Bežek, zagovornik dr. M. Natlačen.

Kolkovanje kron pred sodiščem. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem se je dne 20. t. m. zagovarjal hlapec France Pivk iz Oselce pri Škofiji Loki zaradi tega, kar je dne 5. decembra 1919 dejal komisiji za kolkovanje kron, ki je poslovala v Hranilnici in posojilnici na Viču: »Pa ga imejte, če ga ne daste!« Sodišče mu je prisodilo 48 ur strogega zapora. Zadeva je bila naslednja: Dne 4. decembra lanskega leta je prišel pred omenjeno komisijo, katere člani sta bila tudi Josip Tribuč in Vladimir Vavpotič, hlapec France Pivk, ki je uslužben pri trgovcu z usnjem Škofu ter izročil svoje bankovce v kolkovanje, nakar je dobil 240 K v bankovcih in za 60 K priznanico. Ko je prišel domov k Škofu, ga je opomnil, da je imel 370 K. Drugi dan, dne 5. t. m., je Pivk prišel h komisiji ter zahteval doplačilo, češ da je premošljal dobil. Komisija mu na podlagi knjig ni hotela izplačati, ker je le 300 K izročil v kolkovanje. S protestom: »Pa ga (denar) imejte, če ga ne daste!« je Pivko nato zapustil uradni lokal komisije. Zadeva je sivočasno vzbudila mnogo hrupa na Viču.

Odmevi poloma. Kmečki fantje na Blokah povsem drugače

tolmačijo naš politični preobrat. Kakulirali so tako, da ni nobene sile in oblasti več nad njimi, da so oni prišli sedaj na »površje«. Neko soboto ponoči dne 30. novembra so se zbrali pred hišo trgovca in posestnika Ivana Modica. Zahtevali so cigarete in vina — zastoj. Uprizorili so velikanski vik in krik. Vojda teh »revolucionarjev«, Ivan Modic (Gorupov) je klical, da naskoči hišo z »mašincem«. Zašel je komandirati: »Maschinengewehr gestellt! Fertig!« Res so prišli fantje neki tram in začeli pod njegovo komando »Eins, zwei, drei!« butati na vrata. Modičevi so jim dali 12 skateli cigaret in jim tudi odprli vrata, kjer so potem v gostilni popili 2 litra vina. Že avgusta 1919 so bili obsojeni: Ivan Modic (Gorupov) na osem mesecev, Franc Anzelc na šest mesecev, Ivan Modic (Bregarjev) na pet in Matija Modic na pet mesecev težke ječe. V soboto, dne 14. t. m. pa je deželno sodišče obsodilo še Ivana Mulca na šest tednov ječe.

Nemški konfident. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem se je moral v soboto dne 14. t. m. zagovarjati Viktor Oroszy, lesni trgovec na Vrhniki, pristojen sedaj v občini D. M. v Polju, popreje ogrski podanik. Zagovarjati se je moral zaradi besedi, ki jih je subsumiral pod § 104. srb. kaz. zakona. Na postaji Vrhnika je prišlo med njim in postajenačelnikom Petkom do ostrega nastopa zaradi nakladanja lesa. Oroszy je postajenačelniku dejal: »S takimi gospodi se ne menim. Bom že z vami opravil!« Nato je odvrnil postajenačelnika: »Jaz se pa s takimi ljudmi ne menim, kot ste vi, ki je bil med vojnimi nemški konfident!« Zaradi zadnjih besedi toži Oroszy postajenačelnika Petka pri vrhniškem okrajnem sodišču. Pravda se teče in je postajenačelnik Petek nastopil dokaz resnice. Sobotna razprava pa je bila v svrhu zaslišanja prič in pojasnitve drugih okoliščin preložena. O izidu vrhniške pravde poročamo sivočasno. Pripominjamo, da je Viktor Oroszy brat trgovca Rudolfa Oroszya.

Tatvine usnje. Pri usnjari Zupanu v Kranju so pridno kradli usnje, ima škode za 6900 K. Ljubljansko deželno sodišče je v soboto obsodilo usnjarskega vajenca Jožeta K. na šest mesecev, ker je nekaj koz ukradel, in Janeza Krča na 1 mesec strogega zapora ter Franceta Koželja na tri mesece ječe, ker sta te kože kupila.

Velika organizirana tihotapska družba. Organi centralnega urada zoper veržnike in tihotapce so sedaj nasledili dobro organizirano, okoli 14 članov brolečo tihotapsko bando, ki se je bavila z iztihanjenjem živine, govedine, konj in Italijo. Glavni kolovodja je bil Goričan Evgen Reja, ki je bil večkrat obsojen na šest mesecev zapora in 20.000 kron denarne kazni. Pokupil je precejšnje število konj, dolgo časa je znal varati prometne urade s pravilno izgotavljenimi živinskopotnimi dokumenti. Ta tihotapska banda je imela svoje niti razpcone po vsej Sloveniji, zlasti pa na Vrhniki. Policijski svetnik Keršovan je organiziral sistematičen pogon proti tej bandi.

dt. V četrtek dopoldne so prišli val ti tihotapci na sodbo. O izidu obsodb poročamo. V tihotapko zadevo je zapleten tudi neki župan ljubljanske okolice. Tihotapec Reja je sprejel doslej največje kazni, danes pa ga čaka še druga.

Povratak v mirovno stanje. Pravilo, da tepeži med kmetakimi fantji so dobro znamenje za povratek razmer mirovnega stanja. Kdor posluša razprave pred sodišči, v resnici mora biti vesel, če pride tuptam na razpravni program kak fantovski tepež, kajti signatura časa pred sodišči so še vedno nepregledne tatvine in tatvine. V petek, dne 13. t. m. so bili na ljubljanskem sodišču fantje iz Seneberji. Jože Vidic, mal dečko, je z nožem ranil velikega hrusta Kosa, s katerim imata vedne diplomatske prepire, kljub temu, da sta bratranca. Vidic se je zagovarjal na silobran in sodišče ga je obsodilo zaradi prekrščenja silobrana na en mesec zapora.

Kokoši tatovi. Ta »stari cugstirar«, prijetni Martin Cimperman, Leopold Ripka, iz Voloske, Ivan Pečnik, iz Ljubljane, Ludvik Šuštar, Ljubljčan in Tomaž Hofer, iz Knjefelds, so decembra lanskega leta navadno bivalirali v

Gostilna! Mesarija!

Zelim kupiti ali v najem vzeti gostilno, mesarijo ali oboje, najljubše na deželi ali v trgu, ne v mestu, bodisi na Štajerskem, Kranjskem, Koroškem ali Hrvaškem. — Natančneje, vse podrobnosti na naslov: **John Moloch, 417 East 6 St. New-York City, U. S. A.** 1315

Hlude (krlje)

deške in trame iz mehkega in trdega lesa kupi po najvišji ceni vsako množino družba **Impex v Ljubljani, Krekov trg 10.** 1333

Prodajam v originalnih zabojih po 1440 komadov po K 1-50 komad. — Ponudbe na Em. Sepane v Rogatcu, (Slov. Štarača). 544

Prodam za takojšen nastop ključavnice čarje za stiskanje in rezanje orodja (Schmitt- u. Stanzennmacher). Ponudbe na Kranjska trgovina željezne in bravarne robe v Kamniku. 1404

Gradbeni risar brzoiskati traži se Nastup odmah kot št. Jas. Dubsky i drug Zagreb 1401

Prodam vrtinarja in sicer starejšega samskega ali pa oženjenega brez otrok v trajno službo. Naslov se izve pri upravitelju Slov. Naroda. 1402

Glavnege kufinovodje le prvovrstno moč, sprejme 1283

Kupim orodje za izdelovanje cementnih cvi v vsaki meri. Naslov pove upravništvo „Slov. Naroda“. 1203

Večja množina štedilnikov je naprodaj. Polzve se: Jeranova ul. številka 11. 10424

Dva mlada krepka poštna fanta iščeta službe, agenture tudi druge primerne službe. Naslov pove upravništvo Slovenskega Naroda. 1346

Begunka se sprejme kot pomočnica v mali uradniški družini v ljubljanskem predmestju. Starost 25—40 let. Več se izve v trgovini Finžgar, Florjanska ul. številka 23. 1350

Visoko nagrado dam v denarju ali mi preskibi v mestu stanovanje 3—4 sob. Ponudbe pod „Visoka nagrada 1941“ na upravništvo Slovenskega Naroda.

Potrebujem lovca za zvir Jelovca. Mlad, nekoliko izvežban. Plača po dogovoru, stanovanje in hrana v hiši. Mita Černe, hotelir Bled 1314

Kupujem po najvišjih cenah hlode, rezan in tesan jelov kakor trd les ter vsakovrstna drva za kurivo. — VIKTOR GLASER, lesna trgovina, Ruše pri Mariboru. 9919

Druz poteklega obvestila.

Leopoldina dr. Scheguleva potrjim srcem naznanja v svojem imenu in v imenu svojih otrok vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem prežalostno vest, da je njen iskreno ljubljani soprog ozi. oče, gospod

dr. Jakob Schegula

odvetnik

danes dne 22. febr. ob 2. uri zjutraj mirno preminul. Pogreb se vrši v ponedeljek, dne 23. t. m. Dragega pokojnika priporočamo v prijazen spomin.

V Novem mestu, 22. svečana 1920.

Naslov pogrebni gozd v Ljubljani.

Sinoči ob pol 7. uri je naša preljuba mati ozi. stara in prastara mati, sestra, tačča, teta, gospa

Ivana Velepich roj. Krainer

vdova kanelesta

v 87. letu svoje starosti previdena s sv. zakramenti, vdano zaspala v Gospodu. Pogreb se vrši v ponedeljek dne 23. t. m. ob 4. uri popoldne iz Gruberjevega nabrežja številka 6. na pokopališče k Sv. Križu. Blago pokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

LJUBLJANA, dne 22. svečana 1920.

Žalujoci ostali.

Velja kot osebno naznanilo.

HUGO CASAGRANDE

uradnik SMS Žitnega zavoda,

je podlegel zavrtni bolezni, previden s sv. zakramenti, v sredo, 18. februarja v Zomboru (Bačka), star komaj 36 let. Pokojnikovo truplo so prepeljali v Ljubljano. Pogreb se bo vrši iz mrtvašnice pri Sv. Križu, v torek, 24. februarja ob 4. uri popoldne.

Klanjajoč se silepomi božje Previdnosti, naznanjamo to usodno novico sorodnikom in prijateljem ter priporočamo pokojnika v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dne 22. februarja 1920.

Milka roj. Lavrenčičeva, Juh, Egon in Maruška, otroci.

Družine: Casagrande (v Gorici in na Dunaju), Lavrenčič (Vr, Ljubljana in Gorisko), Dr. Breceelj (Ljubljana) in Mühlbauer (Kufstein).

Zahvala.

Sočustvo izkazano nam povodom bridke izgube našega ljubljene in nad vse dobrega soproga, gospoda

Slavka Flisa

učitelja v pokoju, posestnika in mogočnega starosta „Sokola“

nas navdaja k najtoplejši zahvali vsem, ki so rajnega spremili k večnemu počitku. Zasluga za krasen sprevid gre pred vsem tukajšnjemu „Sokolu“, ki mu je dodelil častno stražo, spremstvo in vojaško godbo iz Ljubljane, dalje vsej častni posvetni duhovščini in častnim domačim patrom za spremstvo. Istotako soredniti bratski družbi „Sokol“ iz Kranja in Zveznikov našo udanostno zahvalo, kakor tudi ves učiteljski in pevski zbor iz Skofje Loke in Kranja. Srčna zahvala bodi gosp. dr. Jamarju za požrtvovalen trud in tolažbo med boleznijo, g. Fran Dolencu, podstarosti za prijateljsko naklonjenost, društvom in korporacijam „Narodne čitalnice“ požarne brambe, olepševalnega društva, lovcev tukajšnje okolice vsem gg. uradnikom sodnije in davkarje ter šolskemu vodstvu in vsem dragim prijateljem in znanecem. Sprejmite vsi in vsak na tem mestu najiskrenejšo zahvalo

Žalujocih rodbin Flis-Hodko.

Žitni zavod javlja žalosno vest, da je naš neumorno delavni, pri vseh tovariših in znanecih obče priljubljeni uradnik, gospod

Hugo Casagrande

valed španske bolezni dne 18. februarja t. l. v Somboru, previden s tolažili sv. vere, preminul.

Truplo pokojnika so danes prepeljali v Ljubljano in se vrši pogreb dne 24. februarja ob 4. uri popoldne iz kapelice pri Sv. Križu na pokopališče k sv. Križu.

Blag mu spomin!

V Ljubljani, dne 23. februarja 1920.

Vodstvo zavoda.

Prodaja se dobro obranjeni sodi različne velikosti. Vrača se Šubičeva ulica št. 3, 1. nadst. 1366

LIKE

proda begunec, kateri je moral, preganjan od Lahov, prodati svojo posestvo v zasedenem ozemlju. Ponudbe tudi na manjše zneske pod „Like 21.000“ na Anončni zavod Drago Bošnjak Ljubljana Čokarjevo nabr. 1376

la. bukovo oglje več vagonov se odda, Regovc & Komp Kolodvorska ulica 31. 1406

dr. Josip Sajovic je otvoril pisarno

v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 8. nasproti hotela Strakelj (v družbi z odvetn. dr. Josipom Hacinom).

Dumič, Gjivič & Pitarevič trgovačko društvo za uvoz i izvoz

Zagreb Zrinjevac 15. Svečno, pšenico, kukuruz, zob i ostale žitarice. Šibice, svijeće, sapun, kavu i ostalu kolonijalnu robu na veliko nudi uz najpovoljnije uvjete. 998

Jadransko hotelsko in kupališno dion. društvo Sušak-Reka, Zvonimirova ulica številka 102.

Poslednik sledećih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „ SPERANZA “ „ IMPERIAL “ Opatija.	Sanatorij in veliko morskopališče „ TERRAZZA “ Crikvenica.	Palace-Hotel „ MIRAMARE “ Crikvenica Telefon interurb. 11.
Hotel-Pension in morskopališče „ IMPERIAL “ Zadar Telefon interurb. 2-14.	Vsi hoteli in sanatoriji so najmoderneje z vsem komfortom urejeni. — Oskrba izvršna. — Otvorjeni skozi celo leto. — Vse naročbe prejema in daje pojasnila za Crikvenico: uprava hotela „Miramare“ v Crikvenici; za Novi: uprava hotela „San-Marino“ v Novom; za Sušak: Središnji ured društva, Sušak-Reka. — Naslov za brzojave Jadransko centralno Sušak-Reka, telefon interurb. 9-9-9.	Hotel-Pension „ SAN-MARTINO “ Novi Vinodolski Telefon interurb. 5.
Hotel-Pension in morskopališče „ JADRAN “ Bakar.		Hotel-Pension in veliko morskopališče „ LISANJ “ Novi Vinodolski

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.